

DECLARAȚIE

10 ani de la evenimentele din 7 aprilie 2009 din Moldova – încă în așteptarea justiției

Republica Moldova marchează 10 ani de la evenimentele tragice din 7 aprilie 2009. În acea zi și următoarele, peste 600 de persoane au fost reținute de poliție după incidentele violente care au avut loc în Chișinău. Dintre cei reținuți și maltratați de forțele de ordine, patru persoane au decedat în condiții suspecte. Statul și-a luat responsabilitatea doar pentru decesul uneia dintre ele, Valeriu BOBOC, care a decedat din cauza leziunilor primite.

În scurt timp de la violențele din 7 aprilie 2009, [Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei, Thomas HAMMARBERG](#) și [Comitetul European pentru Prevenirea Torturii \(CPT\)](#) au efectuat vizite în Republica Moldova. Acestea au recomandat autorităților Republicii Moldova luarea unor acțiuni hotărâte, care să asigure principiul de „zero toleranță” față de relele tratamente prin sistemul de justiție penală și să îmbunătățească investigarea relor tratamente. S-a mai recomandat realizarea unor schimbări sistemice în activitatea poliției și transferul izolatoarelor de detenție a poliției în subordinea ministerului justiției.

La 20 octombrie 2009 Parlamentul a decis [constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea cauzelor și consecințelor evenimentelor de după 5 aprilie 2009](#) și la 8 iulie 2010 [a aprobat raportul Comisiei de anchetă](#). Astăzi cetățenii Republicii Moldova mai au încă întrebări cu privire la investigarea cauzelor și a consecințelor evenimentelor de după 5 aprilie 2009. În același timp, apreciem pozitiv că [Procuratura Generală publică periodic](#) informațiile statistice și gestiunea dosarelor privind evenimentele din aprilie 2009. Această informație ne confirmă despre justiția selectivă și lipsa condamnării ferme a relor tratamente de instituțiile de stat, la toate nivelurile.

În procesul de înfăptuire a justiției au existat numeroase obstacole, printre care resursele limitate și expertiza insuficientă pentru documentarea și investigarea torturii și a altor presupuse infracțiuni. Sistemul de justiție penală nu a fost adecvat pentru a face față evenimentelor din aprilie 2009. Aceste obstacole au favorizat impunitatea. Multe dintre aceste constatări, încă rămân relevante și acum. Opinia publică încă este în așteptarea unei justiții echitabile, fermitate în pedepsirea celor vinovați de maltratarea protestatarilor, prevenirea pe viitor a abuzurilor și asumarea intoleranței față de abuzurile care sunt comise de forțele de ordine.

Organizațiile semnatare constată că după 10 ani de la aceste evenimente, investigarea eficientă și sancționarea celor responsabili a eșuat. Constatăm cu regret, că la o anumită periodicitate, forțele de ordine continuă să aplice forța disproporționat, să aplice gaze lacrimogene fără vreo justificare, să se eschiveze să poarte elemente de identificare pe uniforme, în timp ce factorii de decizie și politicienii rămân reticenți în implementarea unor reforme profunde care să asigure reducerea detenției nejustificate, să îmbunătățească condițiile de detenție, să asigure o încredere a justițiabililor în actul de justiție și în acordarea serviciilor de reabilitare, precum și aplicarea unor pedepse adecvate.

Regretăm că nici cele șapte cauze la CtEDO care se refereau la evenimentele din aprilie 2009 (de ex. Taraburca, O.R. și L.R., ș.a.) nu au impulsivat investigarea eficientă și sancționarea adecvată a maltratărilor. În ceea ce privește detenția în condiții proaste, autoritățile întârzie de a construi noua construcție al Penitenciarului nr. 13 și a caselor de arest, transferul izolatoarelor de detenție a poliției în subordinea ministerului justiției și asigurarea independenței serviciului medical din instituțiile de detenție. În același timp, constatăm că legea penală (materială și procesuală) a fost îmbunătățită la multe capitole. Competențele unor instituții au fost consolidate și dotarea cu tehnică (de intervenție, de expertiză, ș.a.) a fost îmbunătățită esențial.

Dintre persoanele acuzate de maltratare de rang înalt - fostul ministru de interne Gheorghe PAPUC și fostul comisar general al mun. Chișinău, Vladimir BOTNARI [au fost achitați de CSJ](#), deși la 19 ianuarie 2015 Curtea de Apel Chișinău i-a condamnat pentru neglijența în serviciu prin îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, soldată cu decesul unei persoane și încălcarea drepturilor

și intereselor ocrotite de lege. [Asociațiile consideră ca fiind neîntemeiată și iresponsabilă achitarea ex-responsabililor din cadrul MAI.](#)

Constatăm că multe persoane cu funcții de răspundere sau de decizie din poliție, procuratură sau instanțele judecătorești sau alte instituții responsabile de evenimentele din aprilie 2009, și-au păstrat funcțiile sau chiar au fost promovate. Unii dintre aceștia dețin la moment sau au fost promovați în cele mai înalte funcții din stat, inclusiv în Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii și Curtea Constituțională. Aceasta a fost făcută de aceeași clasă politică care a condamnat impunitatea și și-a asumat o politică de „zero toleranță” împotriva relexelor tratamente.

Vom asista în continuare instituțiile de stat de a implementa recomandările instituțiilor internaționale asumate în legătură cu evenimentele din aprilie 2009 și angajamentele de reformare a sectorului justiției. Continuarea aplicării aresturilor la o rată foarte înaltă, lipsa unui sistem medical independent, acțiunile modeste de a îmbunătăți condițiile de detenție, aplicarea nejustificată a mijloacelor speciale de forțele de ordine și justiția selectivă, alimentează un sentiment că eforturile depuse de stat până acum nu au avut un impact descurajant împotriva abuzurilor.

Organizațiile semnatare:

Centrul de Resurse Juridice din Moldova,
Amnesty International Moldova ,
Asociația „Promo-Lex”,
CRVT „Memoria”,
Veronica MIHAILOV, avocată
Natalia MOLOȘAG, avocată,
Veaceslav ȚURCAN, avocat,
Ambasada Drepturilor Omului,
Comunitatea „WatchDog.MD”,
Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” (IDIS Viitorul),
Transparency International Moldova,
Olesea DORONCEANU, avocată,
Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova (IDOM),
Institutul de Politici Publice (IPP),
Centrul de Informații GENDERDOC-M,
Terra-1530,
Foundation Est- Europeană,
Centrul National de Mediu,
A.O. BIOS,
Asociația pentru Politica Externă (APE),
Asociația Presei Independente (API),
Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE),
Centrul de Informare in Domeniul Drepturilor Omului (CIDO),
Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT),
Centrul National al Romilor,
Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD).